

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2000/19

Karar Sayısı : 2002/15

Karar Günü : 15.1.2002

R.G. Tarih-Sayı :12.04.2002-24724

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Kırıkhan Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 1.3.1926 günlü, 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu"nun 3038 sayılı Yasa ile değiştirilen 85. maddesinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Sanık hakkında hırsızlık suçundan açılan kamu davasında Mahkeme, uygulanma olasılığı bulunan Türk Ceza Kanunu'nun 85. maddesinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğunu ileri sürerek iptali istemiyle başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun itiraz konusu 85. maddesi şöyledir:

"Madde 85- İşlediği suçlardan dolayı her defasında üç aydan fazla olmak üzere iki defa veya daha fazla şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalarla mahkûm olan kimse 81 inci maddede yazılı müddetler içinde, yine şahsî hürriyeti bağlayıcı bir cezanın verilmesini icab ettiren aynı cinsten bir suç işler ve göreceği cezanın müddeti otuz aydan aşağı olursa mezkûr ceza müddeti yarı ve sair hallerde ağır hapis ve hapiste otuz seneyi geçmemek üzere üçte biri nisbetinde artırılır."

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

İtiraz başvurusunda dayanılan Anayasa kuralı şöyledir:

"MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

C- İlgili Yasa Kuralları

Türk Ceza Kanunu'nun ilgili görülen 81. ve 86. maddeleri şöyledir:

1- "Madde 81- Bir kimse beş seneden ziyade müdetle bir mahkûmiyete uğradıktan sonra cezasını çektiği veya ceza düştüğü tarihten itibaren on sene ve diğer cezalarda beş sene içinde başka bir suç daha işlerse yeni suça verilecek ceza altıda bire kadar artırılır.

Yeni suç evvelki mahkûmiyete sebep olan suç cinsinden ise hükmedilecek ceza altıda birden üçte bire kadar artırılır.

İkinci suç için tayin edilecek cezaya tekerrürden dolayı zammı lâzımgelen miktar, hiç bir suretle evvelki suç için hükmedilmiş olan cezaların en ağırından ziyade olarak tayin olunamaz.

Evvelki veya sonraki suçlardan biri para cezası veya sürgün ve diğeri başka bir ceza olduğu takdirde tekerrürden dolayı yapılacak zam miktarının tayininde 19 uncu veya 40 ıncı maddelerde yazılı nisbet kaideleri tatbik olunur."

2- "Madde 86- Aynı maddei kanuniyeye tetabuk eden veya kanunun bir faslında münderiç bulunan cürümlerden başka:

1- Devletin emniyeti aleyhine işlenilen cürümler,

2- Resmî memurlar tarafından memuriyetlerine ait vazifelerin ihlâli veya memuriyetin suistimali suretiyle işlenilen cürümler,

3- Siyasî veya dinî hürriyetlere müteallik cürümlerle dinî memurların vazifeleri esnasında yaptıkları suistimalât,

4- İcra ettikleri vazifeden dolayı hükkâm ile memurlar ve devlet idaresi ve âmmenin nizamı aleyhine irtikâp olunan cürümler,

5- Cürüm tasnii ve iftira ve yalan şahadet ve yalan yere yemin ve avkatlarla dâva vekillerinin vazifelerini suistimal cürümleri,

6- Ammenin selâmeti aleyhine işlenilen cürümler,

7- Sekizinci bapta münderiç cürümler,

8- Şahıslar aleyhindeki cürümlere mahsus babın birinci ve ikinci fasıllarında münderiç cürümler,

9- Hırsızlık, yağma ve garet ve ifşayı sır tehdidiyle temini menfaat ve dolandırıcılık ve emniyeti suistimal ve eşyayı cürmiyeyi satın almak ve saklamak ve hileli iflâs maddelerinde ve üçüncü babın dokuzuncu faslının son maddesiyle onuncu faslının 276 ncı maddesinde ve on birinci faslında ve altıncı babın birinci faslının ilk beş maddesinde ve beşinci faslında ve yedinci babın üçüncü faslının ilk beş maddesiyle son maddesinde muharrer bilcümle cürümler,

Bir cinsten addolunur."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İÇtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Mahir Can ILICAK, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY ve Tülay TUĞCU'nun katılmalarıyla 30.3.2000 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, sınırlama sorununun esas inceleme evresinde ele alınmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralıyla gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Sınırlama Sorunu

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin başvuru kararının sonuç bölümünde, Türk Ceza Kanunu'nun 85. maddesinin iptali istenilmiş ise de, kararın gerekçesinden iptal isteminin, maddenin ceza artımına ilişkin *"göreceği cezanın müddeti otuz aydan aşağı olursa mezkûr ceza müddeti yarı ve sair hallerde ağır hapis ve hapiste otuz seneyi geçmemek üzere üçte biri nisbetinde artırılır"* bölümüne yönelik olduğu anlaşıldığından itiraz konusu kurala ilişkin esas inceleme, maddenin bu bölümü ile sınırlı olarak yapılmıştır.

B- İtiraz Konusu Kuralın Anlam ve Kapsamı

Türk Ceza Kanunu'nun birinci kitabının "Cürümlerde Tekerrür" başlıklı 8. babında yer alan 85. maddesinde, bir kimsenin mükerrer olarak mahkûm olduktan sonra tekrar bir veya birkaç suç işlemesi halinde ceza artırımını öngörülmüş, süreler yönünden yeni bir düzenleme getirilmemiş, 81. maddenin birinci fıkrasına yollamada bulunmakla yetinilmiş, son suç nedeniyle faile verilecek cezanın otuz aydan aşağı olması halinde yarı oranında ve otuz ay veya otuz aydan fazla olması durumunda ağır hapis ve hapiste otuz seneyi geçmemek üzere üçte biri nisbetinde artırılaacağı öngörülmüştür.

Özel tekerrür olarak vasıflandırılan bu düzenlemeye göre; özel tekerrür hükümlerinin uygulanabilmesi için: failin daha önce en az iki mahkûmiyetinin bulunması ve bu cezaların infaz edilmesi, mahkûmiyetlerden herbirinin şahsi hürriyeti bağlayıcı cezadan ibaret olması ve cezaların herbirinin üç aydan fazla bulunması, özel tekerrür uygulamasına tabi tutulacak olan son suçun Yasa'nın 81. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen tekerrür süresi içerisinde işlenmiş olması ve 86. maddesinde açıklandığı gibi tüm suçların aynı cinsten bulunması gerekmektedir.

C- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuran Mahkeme, itiraz konusu kuralın uygulanması ile yeni suçun cezası 30 aya çok yakın olan kişinin cezasında $\frac{1}{2}$ nisbetinde, cezası 30 ay ve fazla olan kişinin cezasında ise $\frac{1}{3}$ oranında artırım yapılması sonucu, diğerine göre daha az ceza alması gereken kişinin sonuçta daha fazla ceza aldığını belirterek Anayasa'ya aykırı gördüğü Türk Ceza Kanunu'nun 85. maddesindeki *"göreceği cezanın müddeti otuz aydan aşağı olursa mezkûr ceza müddeti yarı ve sair hallerde ağır hapis ve hapiste otuz seneyi geçmemek üzere üçte biri nisbetinde artırılır"* bölümünün Anayasa'nın 10. maddesi uyarınca iptalini istemiştir.

Hukukun temel ilkeleri arasında yer alan eşitlik ilkesine Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilmiştir. Buna göre, herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar. "Yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür.

Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmamasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Türk Ceza Kanunu'nun 85. maddesinde, mükerrir suç işleyenlere son işledikleri suç nedeniyle ceza uygulamasında toplumsal yarar ve cezanın önleyiciliği ve caydırıcılığını gözönüne alarak artırım öngören yasakoyucu, belli kişileri hedef almayan, özel bir durumu gözetmeyen, önceden saptanıp soyut biçimde herkese uygulanabilecek genel kurallara belirleyebileceği gibi Anayasa'nın ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla cezalandırmada güdülen amacı da gözeterek hangi eylemlerin suç sayılacağını ve bunlara verilecek cezanın nevi ve miktarı ile artırım ve indirim nedenlerini saptayabilir.

Bu nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

1.3.1926 günlü, 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu"nun 3038 sayılı Yasa ile değiştirilen 85. maddesinde yer alan kuralın "... göreceği cezanın müddeti otuz aydan aşağı olursa mezkûr ceza müddeti yarı ve sair hallerde ağır hapis ve hapiste otuz seneyi geçmemek üzere üçte biri nisbetinde artırılır" bölümünün, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 15.1.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Samia AKBULUT
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Sacit ADALI	Ali HÜNER

Esas Sayısı : 2000/19
Karar Sayısı : 2002/15

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Rüştü SÖNMEZ

Üye

Ertuğrul ERSOY

Üye

Tülay TUĞCU

Üye

Enis TUNGA